

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukiem A. Prądyńskiego we Wrześni
Odpowiedzialny za cześć redakcyjną Andrzej Prądyński we Wrześni
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 390

Abonament: na pocztę: miesięcznie — 96 zł, kwartalnie 288 zł, wskazywać: mies. 90 gr, kwart. 270 zł — Ogłoszenia: za miejsce 1-lin. 1 milim. w wyd. 5 grosz przyjmują administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 9 dzień przed ukazaniem się numeru — Telet. № 389

№ 130

Września, sobota dnia 7 listopada 1925

Rok VII

Balkańska lekeja pogładowa.

Ostatni, zlikwidowany już na szczęście, konflikt bałkańsko-grecki na Balkanach, jest dla nas w Polsce szczególnie ważny. Stawoni o bowiem lekcję pogładowa, która nam jasno przedstawia, w jaki sposób mogłyby się rozwijać wypadki, gdyby podobny konflikt wyniknął między nami a Niemcami.

A więc przede wszystkim sama przyczyna konfliktu.

Zdawało się, że wojna grecko-bułgarska będzie wypadkiem prostym, najwyżej — sporu granicznego. Gen. Pangalos chciał skorzystać ze sposobności i skorzystał.

Z tego widać, że wykluczona jest między państwami zgoda, jeśli jedną z nich prze do wojny. Jeśli Niemcy będą chcieli wojny z Polską, jeśli druga, nacjonalistów pruskiego pokroju nie ustąpi demokratycznemu, pokójowemu kierunkowi w polityce niemieckiej, w tedy każda iskra graniczna może być wielką Polską a Niemcami przyczyna wielkiego ognia.

Gdyby tak spór między nami a Niemcami wybuchnął, byłoby dwie możliwości albo zawinił o to bóg, albo wybuchł Niemcy, albo Polska. Wedle brzoźnego art. 12 paktu, strona pokrzywdzona powinna się zwrócić do Rady Ligi, aby ta ustaliła odpowiedzialność.

Wedle paktów lokańskich spór ten powinien być przejęt najpierw przez S. K. P. (Stałą Komisję Porozumiewawczą).

Gdyby się pokazało, że Niemcy nie zostali prawnie, Polskę sprokowały, mimo to uciekły się do wojny zbrojnej i naruszyły granice Polski, wtedy mogłaby nam Francja przyjąć z pomocą, na podstawie nowego układu polsko-francuskiego, zawartego w Lokań.

Konieczne jednak musi być stwierdzone niewinność Polski. Rada Ligi musi nabrać przekonania, że nie my byliśmy stroną prowokacyjną.

Czy nam łatwo będzie owo nie sprokowanie? Niemiec wykazać na terenie takim, jakim jest Rada Ligi? Do dzisiaj świat ma wątpliwości, kto winien w spore grecko-bułgarskim. Grecja zwała na Bulgarję, a sama przedstawiała się, jako nieвинną zaatakowaną, zgady obecne jednak o tym dokładnie wiedzą, iż Bulgarja nie mogłaby w obecnym swoim położeniu prowokować Grków, gdyż nie ma ani wojska, ani potrzebnych pieniędzy. I to ułatwia moralne potępienie Grecji za wywołanie konfliktu.

Cóż jednak się dzieć będzie, gdy Niemcy nas sprokują, i gdy wojska niemieckie pierwsze na nas napadną? Niemiecka prasa oczywiście wrzeszczeć będzie na cały świat, iż „Polska winna“, że „Polacy pierwsi napadli“, itd.

Mielismy niedawno przykład na optantach, którzy choć legalnie z Polski uśwani, stali się mimo to okrutnie do wojenstwa, ewaschiwaniem kampanii niemieckiej przeciw Polsce.

Jakże wielki zaś byłby hałas prasy i agencji telegraficznych niemieckich, gdyby dożyło o przetrzeźnienie winy za zbrojny napad z Niemcami na Polskę.

Prawda, że po jakimś czasie sprawa by się może wyjaśniła. Tymczasem jednak wojska niemieckie stałyby w Polsce „faits accomplis“, fakty dokonane, tak niebezpieczne dla wszelkich, naprawdowych traktatów. Zanimy świat i Rada Ligi doszła do przekonania, żeśmy niewinni, mogłaby zapanać opinia, iż dla zabezpieczenia Europy przed alarmem, trzeba, by Polacy... pogodzili się z losem.

Pomocą dla Polski w takim wypadku byłaby jedynie natychmiastowa i bezpośrednia akcja zbrojna Francji na zachodnich granicach Niemiec.

Jednakże ta „natychmiastowa pomoc“ już w układzie polsko-francuskim z dnia 19 lutego 1921 r. była uzaślona od klauzuli: „gdyby oba państwa uciekły z nich zostało zaatakowane, bez wyznaczenia ich stron“.

Jeszcze bardziej wypunktł to klauzulę parafowany układ z dn. 15 października 1925 w Locarno. I tutaj bowiem owa „natychmiastowa pomoc“ uzaślona jest od faktu, że napad Niemiec na Polskę był niesprawiedliwym, niemniej nie sprokowanym.

Z tych kilku uwag widzimy, że ani Locarno, ani układy z Francją nie gwarantują nam zupełnie bezpieczeństwa ze strony Niemiec. Niewątpliwie, są one piękną teorią, która wedle dawnych pragnie nłudności, dąży do pokojowego załatwienia sporów.

Jednakże prawdziwą gwarancją tego spokojenia będzie tylko zotwierdzenie. Silna armia zorganizowana wedle obecnego lub i innego systemu, silnie spójny naród to jeszcze pierwsza litra w alfabecie pokojowym dzisiejszej Europy.

Potem dopiero traktaty. „Postępek“ Dr. Fr. M.

Jeszcze o pieniądzu pomocniczym.

Polskę można dzisiaj porównać z organizmem chorym na ostrą anemię: wszystkie organa są zasadniczo zdrowe; jednak wskutek braku krwi funkcje jedne po drugich odmawiają posłuszeństwa, aż w końcu zwraca się do zębów zgniewano. Rząd nasz (pan Grabski) tak samo jak jedynie wytyczną: pożyczki zagraniczne i „oszczędność“. Zrezygnujmy więc do roli działów pod kościółcem; jeżeli nam dobra dusza nie da pieniędzy, to zginiemy z kretem, trudno bowiem, by głodomór miał na koncie w banku „oszczędności“ kapitały za ród „kieszonki“, a których za podatkami zgniewano. Pośmiertni zasile tysiące oszczędności należy do bezpowrotnej przeszłości.

Rząd (pan Grabski) odzgnuje się od myśli pomocniczego pieniądza, jako od ukrytej inflacji, choć sam wypuszcza złote Minister Skarbu bez zdugno polki.

Tymczasem się to myśl zasadniczo zdrowa, tylko nie w formie dotąd proponowanej (pieniędzy lichejny), co rzeczywicie byłoby upiększoną inflacją. Jeżeli zaś udamy nam się stworzyć pieniądz, który ma rzeczywiste, konkretne bezpośrednie pełne pokrycie, to trudność będzie rozwiązać. Rola przezeń pieniądza jest jedynie być pośrednikiem o niemieźniej wartości w wymianie towarów.

Proponuję więc, by Bank Gospodarstwa Krajowego wypuścił swoje złote. W złotych tych otwarty kredyt członkom syndykatów: 1. rolnictwa, 2. przemysłu, 3. przemysłu drzewnego, 4. górnictwa, 5. węgla, 6. tekstylii, 6. nalty; pod zabezpieczenie wekslowe lub lichejny. Złote te miałyby ustawą zabezpieczoną moc krycia wszelkich zobowiązań wchłanających, stanowiących całokształt, pierwszych potrzeb członków: jedzenie, opał, światło, ubranie, mieszkanie. Emisja równałaby się cwiert produkcji rocznej z każdej z tych branż. Opcjowatność byłoby jkajniższe, tak, by starczyło na kosztu administracji i amortyzacji, by automatycznie z „oszczędności“ przejść na normalną walutę.

W ten sposób pieniądz wypuszczony w ograniczonej ilości, mający stać się, natychmiastowe, pełne pokrycia w obiektach pierwszych potrzeb, zabezpieczony wekslem i hipoteką (jak w „nasz złoty), miałyby pewny kurs. Rząd sam brałby go al par w podatkach, bo przecież lwia część wydatków rządu, to w ostatniej instancji produkty pierwszej potrzeby dla rolnika, krolej, urzownikow, linie brzożne, albo i się zsyndykowały, postarali o podobny kredyt, lub też korzystałby pośrednio z tych pieniędzy, gdyż wszelkie wypłaty robotników i zarobki ludzkie ostatecznie kończą się zakupem produktów pierwszych potrzeb, nieodzownych dla podtrzymania i egzystencji ludzkiej.

Nie odgadamy się więc z zagranicą pomoc, przestaliśmy parować Polskę, wyprowadzić ostatnie prepcja, oprzymijmy się przy naszej samowystarczalności na własnych siłach:

Polonia fara da se! Dr. Bolesław Laszczyński.

Kto wypełni zobowiązania?

Znamienachawa niemieckiej Ligi Praw Człowieka. Nawet w Niemczech znajdują się ludzie wolni od narodowego szowinizmu i obdarzeni poczuciem sprawiedliwości. Dowodzi tego uchwała, jaką w sprawie optantów niemieckich w Polsce wydała niemiecka Liga Praw Człowieka. Brzmienie tej uchwały jest następujące:

Zwzywamy: 1. że po wieoletnich daremnych pertraktacjach politycznych rządami obydwo stron zgodyli się na przekazanie sądowni rozróżnieniu spraw, powstałych na ich te pojezy;

2. że ten sąd rozróżczy pod przewodnictwem profesora Kaeklenbecka cały szereg spraw rozstrzygnął na korzyść Niemiec, w sprawie zaś, czy optant jest obowiązany, czy też tylko uprawniony do opuszczenia niakraju, który zamieszkuje, rozstrzygnął w sensie obowiązku;

3. że ten sąd przyjął i w wykonaniu tego orzeczenia rozróżczy pomiędzy przedstawicielami obu stron został zastrykt w dniu 30. 8. 1924. na mocy którego Niemcy w Polsce, którzy optowali na rzecz Niemiec, obowiązani są optacji terytorium państwa polskiego w trzech terminach: 1 sierpnia, 1 października, 1 grudnia 1925 r. — przyczem taki sam obowiązek nałożono na Polaków;

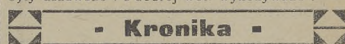
4. że ten sąd w dniu 2 lutego 1925 r. został bez sprzeciwu przyjęty przez parlament Rzeszy niemieckiej, po-zygnając od Niemców narodowców aż do socjalnej demokracji i że został uznany za postępy wniosek do porządnego stanu bezprawia;

5. że Polacy to zobowiązanie wykonali prawie całkowicie do dnia 1 sierpnia 1925 r. około 60 tys. Polaków opuściło już Niemcy, gdy tymczasem niestety odjazd optantów niemieckich był odkładany prawie do ostatniego dnia, ponieważ rząd Rzeszy niemieckiej nie dozwolił na ostateczne powaga przedstawili tym Niemcom nagłość tego nieuniknionego kroku;

6. że z tych grzechów zaniedbania ze strony Rzeszy niemieckiej wynikał w najwyższym stopniu pozalawania godny stan rzeczy w obozie Pile w ostatnich dniach sierpnia.

Wydaje się nam rzeczą nieodpowiedzialną wykonywanie tego stanu rzeczy dla wywołania nastroju nienawiści przeciw narodowi polskiemu. Niemiecka Liga praw człowieka wyraża żal z powodu stosunków, które doprowadziły do wydalenia Niemców z Polski i Polaków z Niemiec. Wyraża ono nadzieję, że przy dalszym wykonywaniu traktatu obydwa rządy zaniechają wszelkiej polityki represjalnej i że raczej kierować się będą przekonaniem iż polityka względności i ludzkości wyjdzie obom narodom na dobre.

Przyczyniać się do wszystkich stronnictw, do rządów i parlamentów z wezwaniem, aby w przyszłości wszystkie dobrowolne bez nacisku zewnętrznego zwane traktaty między państwami lojalnie były uznawane i z dobrej woli wykonywane.

- Kronika -

Września, dnia 6 listopada 1925 r.
Kalendarz: Rzymo-...
dzisiaj: Leonarda, jutro: Jana Gabr.

* Urząd Skarbowy donosi: Na zaszanie artykułu 1922 ustawy o państwow. podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 58 poz. 412, i art. 120 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 58 poz. 411) zarządza Min. Skarbu co następuje:

Podatek przemysłowy od obrotu za l. półrocze 1925 r. płatny jest w trzech równych ratach: do 10 listopada, do 10 grudnia roku 1925 i do 31-go stycznia roku 1926.

Część podatku dochodowego płatną w terminie 1 listopada r.b. rozkłada się na dwie równe raty płatne do 15 listopada i 15 grudnia r.b.

Od rozłożonych na raty kwot nie pobiera się kar za zwłokę i odsetek za odroczenie.

Niedotrzymanie wyznaczonych ratalnych terminów płatności pozbawia płatnika przewidzianych przez alg i winno pociągnąć za sobą egzekucję całkowitej należności z tytułu danego podatku wraz z karami od ustawowego terminu płatności.

* Dyrekcja Gimnazjum Państwowego zwraca się niniejszym z usilnem wezwaniem do odpowiedzialnych czynników domowych uczniów, by w wypadku pojawienia się choroby zakaźnej w domu zdecydowanie ściśle stosować się do obowiązujących przepisów sanitarnych i państwowych.

Niedostateczne stosowanie się a nawet lekceważenie tych przepisów zniewoliłoby dyrekcję do poczynienia stanowczych kroków w kierunku ukarania winnych przekroczenia obowiązujących przepisów.

Wreszcie przypomina się że każdy wypadek choroby zakaźnej w naszym liceum będzie pismem zgłoszony w dyrekcję, a tak chory uczeń jak zdrowie jego otoczenie nie może być pismem zezwolenia lekarza szkolnego przekroczyć progu szkoły.

Romanowicz, dyrektor.

* Szanownemu Obywatelstwu miasta i powiatu przypomina komitet raz jeszcze jarmark Czerw. Krzyża, który odbywa się w niedzielę dnia 8. bm. na salach p. Bartkowiak od godziny 12 w południe za 50 gr wstępem. Wobec szlachetnego celu, na jaki przeznaczane są dochody z tego jarmarku, zwraca się komitet raz jeszcze z prośbą do społeczeństwa o okazanie i tym razem Czerw. Krzyżowi swej przydatności i paparcia w tej mierze, na jaką działalność tegoż w tym czasie wzięto. Wydział Powiatowy fundował jeden, pan prezydentowa Zychlińska jeden i Czerw. Krzyż wrzesiński również jeden. Tow. Ziemiaków naszego powiatu również zakupuje jeden taki wóz. Cóż wszystkim oświadczyć!

* Jak się dowiadujemy, odegra miejscowe Kolo śpiewackie „Lutnia“ w niedzielę dnia 15. bm. na p. Bartkowiak operetkę w 2 aktach „Swaty“ do której przygrywać będzie orkiestra 68 p.p.

Rzeczywiście objął p. Szolc, który niewątpliwie dołożył wszelkich starań, by przedstawienie zadziwiło gości.

Ceny miejsc bardzo przystępne, dochód zaś przeznaczony „Lutnia“ na zakup nowego sztandaru.

W uznaniu zasług „Lutni“, śpiewamy wszyscy na „Swaty“.

Blizsze szczegóły doniosła afisz. Po przedstawieniu zabawa tańcowa.

* Nowe monety polskie. Dnia 2. bm. zostały przedstawione p. prezesowi rząd ministrowi próby pierwszych polskich monet złotych po 10 i 20 zł, oraz nowe monety niemieckie.

Monety te posiadają na stronie głównej orla, oraz napis „Rzeczpospolita“ i wartość monety, a

